

Offentlig uførepensjon

- mulige konsekvenser av endrede skatteregler

Stein Stugu, De Facto

I uføremeldinga foreslås det at folketrygdens uførepensjon skal legges om til 66 % av tidligere lønn. Samtidig skal det betales skatt som om det er arbeidsinntekt. I dette notatet skal vi se på hva som kan skje med de som har uførepensjon fra offentlig tjenestepensjon og allerede har 66 % av lønn. Gjøres det ikke noe med offentlig uførepensjon vil konsekvensene av en slik omlegging kun være høyere skatt og mindre pensjon utbetalt. Som dette notatet vil vise kan tapene bli betydelige.

Hvor stort kan tapet bli?

For å illustrere hvor stort tapet kan bli har vi regnet på hvordan en omlegging til inntektsskatt kan slå ut. Vi har gjort dette med utgangspunkt i følgende forutsetninger:

- Dagens offentlige uførepensjon tilsvarende 66 % av lønn, i tillegg samordningsfordeler tilsvarende 0,25 G (grunnbeløp i folketrygden).
- Ny uføretrygd 66 % av lønn, fortsatt samordningsfordeler på 0,25 G.
- Skatteregler som i 2011.¹ Skatt beregnet med program for enkel skatteberegning på skattetaten.no.

Hvis ikke endringene i skatt kompenseres vil da offentlige uførepensjonister risikere følgende tap:

Tabell 1: Mulige konsekvenser av endrede skatteregler for offentlige uførepensjonister, enslig²

Lønn	Pensjon	% av inntekt	Netto etter pensjonistskatt	Netto etter, inntektsskatt	Potensielt tap
260 000	190 500	73,3 %	177 500	153 700	23 800
320 000	230 100	71,9 %	201 000	181 000	20 000
400 000	282 900	70,7 %	229 200	214 900	14 300
500 000	348 900	69,8 %	273 600	257 300	16 300

Vi ser her at det potensielle tapet er spesielt stort for de som i dag er omfattet av skattebegrensingsreglene, som gir folk med særlig lave pensjonsinntekter lav skatt. Tapet ved en eventuell endring av skattereglene slik at uførepensjon skal skattes som arbeidsinntekt kan bli større

¹ Skattereglene for pensjonister er endret fra 2010 til 2011. For uførepensjonister er reglene bare delvis endret. Skattebegrensingsreglene, som er svært viktige for de som har lav pensjon, er opprettholdt. For alderspensjonister er disse reglene fjernet. Økningen i trygdeavgift fra 3,0 % til 4,7 % er kompensert ved at særfradrag for uførhet er økt fra 19 368 kr. i året til 32 000 kr. Endringene i regler gjør at det potensielle tapet øker med noen tusenlapper sammenliknet med skattereglene for 2010. (På de valgte pensjonsnivåene)

for de med lav pensjon enn for de som har en årlig pensjon over nivået som blir berørt av skattebegrensingsreglene.

Tabell 1 er tap etter skatt. Kompensasjon før skatt må derfor bli et høyere beløp. Vi har derfor beregnet hvor mye bruttopensjon må øke for å kompensere for en eventuell endring av skatteregler.

Tabell 2: Nødvendig økning i bruttopensjon for ikke å tape på endring av skatteregler, enslig

Lønn	Pensjon, dagens regler	% av inntekt	Nødvendig ny pensjon	Nødvendig tillegg i pensjon	Ny pensjon,% av inntekt
260 000	190 500	73,3 %	224 800	34 300	86,5 %
320 000	230 100	71,9 %	261 300	31 200	81,7 %
400 000	282 900	70,7 %	305 200	22 300	76,3 %
500 000	348 900	69,8 %	374 400	25 500	74,9 %

Som vi ser er det nødvendig med et betydelig tillegg i offentlig tjenstepensjon for at ikke offentlige ansatte skal tape på en regelendring i tråd med det som kan bli resultatet når ny uførepensjon kommer til behandling.

Noen andre momenter:

- En del av de som i dag får arbeidsavklaringspenger har allerede fått et slikt tap. Tidligere fikk alle med midlertidig uføretrygd beregnet pensjon fra folketrygda etter besteårsregelen. I tillegg fikk de mellomlegget opp til 66 % av lønn fra offentlig tjenstepensjonsleverandør. De hadde skatt som pensjonister. Etter omleggingen, med inntekt under 6 G (ca. 450 000 kr.) ble tillegget fra en offentlig tjenstepensjon begrenset til en samordningsfordel på 0,25 G. Tapet en fikk fordi arbeidsavklaringspenger blir beskattet som arbeidsinntekt ble ikke kompensert.
- For arbeidsavklaringspenger er det innført et regelverk som sier at det ikke er lov å betale ut mer enn 70 % av tidligere inntekt i pensjon. Dette gjelder både offentlige og private tjenstepensjoner. Skal et potensielt tap kompenseres kan det ikke innføres et tilsvarende regelverk for uførepensjon. Taket på 70 % rammer også mange som før fikk et tillegg fra tjenstepensjonsordninger i privat sektor. For mange på arbeidsavklaringspenger er dette tillegget vesentlig redusert. Som vi ser av tabellen tar det også toppen av dagens uførepensjon i offentlig sektor for de som har lavest lønn. Det er viktig at det ikke blir innført et tilsvarende tak for en ny uførepensjon.
- Vår beregninger er bare ment som en illustrasjon av et potensielt tap. Vi har ikke vurdert hvordan regelverket bør endres for å kompensere for et slikt tap.
- I lekkasjene fra Regjeringens arbeid med endring av reglene for uførepensjon som ble offentliggjort før jul 2010 var det tatt inn et punkt om at tap pga. endrede skatteregler for pensjonister i offentlig sektor måtte kompenseres. I notatet står det: *"Det signaliseres at offentlig tjenstepensjon for uføre (uføretrygden, ikke uføres alderspensjon) bør endres til en nettoordning og at utmålingen kompenseres for endringen av skattereglene."* Men det står ingenting om hvordan det skal kompenseres, trolig vil dette bli en forhandlings sak i offentlig sektor. Dette notatet viser hvor viktig en slik kompensasjon er.